

515

1

PSR Centrālais Vēstures un
revolūcijas un socialistiskās
cēltniecības arhīvs

Latvijas PSR tautas mākslinieks
Jānis - Roberts Tilbergs

Fonds N° 515

apraksts N° 1

29644

1889. - 1972. g.

1

L A T V I J A S P S R C E N T R Ā L A I S V A L S T S O K T O B R A
R E V O L Ū C I J A S U N S O C I Ā L I S M A C E L T N I E C Ī B A S
A R H Ī V S

LATVIJAS PSR TAUTAS MĀKSLINIEKS
JĀNIS - ROBERTS TILBERGS
(1880. - 1972.)

F o n d s N r . 515
A p r a k s t s N r . 1

1 8 8 9 . - 1 9 7 2 . g .

649

S A T U R A R Ā D Ī T Ā J S

	Lietas Nr.	lpp
1. Priekšvārds		1-3
2. Izmantotās literatūras saraksts		4
3. Sistematizācijas shēma		5
4. Vārdiskais rādītājs		6
5. Saīsināto vārdu saraksts		7
6. Radošā darba materiāli	1 - 11	8
7. Rokraksti	12 - 16	9
8. Dokumenti par radošo darbību	17 - 23	9-10
9. Sarakste	24 - 29	10
10. Biogrāfiskie materiāli	30 - 45	10-12
11. Darbam savāktie materiāli	46	12
12. Fotogrāfijas	47 - 49	12
13. Ģimenes locekļu (tēvs, māsa) dokumenti	50 - 52	12

P R I E K Š V Ā R D S.

Jānis Roberts Tilbergs dzimis Rīgā, 1880.g. 2. jūlijā. Pamatzglītību ieguvis elementārskolā. Beidzis pamatskolu, J.R.Tilbergs izglītību turpināja Rīgas pils. reālskolā. Šeit jau atklājās Tilberga mākslinieciskās dotības, un 1901.g. viņš iztur konkursa pārbaudījumus Pēterpils mākslas akadēmijā, kļūstot par tās audzēkni.

Mācīdamies Mākslas akadēmijā no 1901. - 1909.g., Tilbergs ieguva ne vien reālistiskās glezniecības skolu, bet brieštošās revolūcijas sirdī Pēterburgā veidojās mākslinieka progresīvais pasaules uzskats, kas neļāva Tilbergam palikt pasīvam dzīves vērotājam. 1905. gada notikumiem Tilbergs atsaucās ar savām trāpīgajām karikatūrām, kurās vērsās pret carisma patvaldību. Viņš bija viens no politiski satīriskā žurnāla "Svari" dibinātājiem. Šī žurnāla mūžs bija ļoti īss. 1906. - 1907. gadā iznāca desmit "Svaru" numuri, un cariskā cenzūra pārtrauca tālāko žurnāla izdošanu.

Beidzot Mākslas akadēmiju 1909. g., Tilbergam piešķīra mākslinieka grādu. Pēc akadēmijas beigšanas mākslinieks atgriezās dzimtenē un 1910.gadā dzīvoja Jelgavā. Šajā laikā kopā ar māksliniekiem A.Romānu, R.Zariņu un B.Dzeni piedalījās latviešu mākslinieku izstādes organizēšanā. Kad pēc Rozentāla, Zaļkalna, Šķiltera tika nodibināta latviešu mākslas veicināšanas biedrība, Tilbergu ievēlēja par tās pirmo priekšsēdētāju.

Pēc V.Purviša tīzaicinājuma 1911.gadā J.R.Tilbergs sāka strādāt Rīgas pilsētas mākslas skolā par glezniecības pedagogu. Ar to sākās J.R.Tilberga ilggadējais pedagoģiskais darbs jauno latviešu gleznotāju audzināšanā.

Pirmā pasaules kara laikā (1915.g.) J.R.Tilbergs iestājās 5. armijas Sarkanā Krusta daļās, kas atradās Daugavpilī. No turienes viņš bieži izbrauca uz fronti, un vērojumi atainojās pastkaršu sērijā ar latviešu strēlniekam veltītu tematiku.

Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas laikā Tilbergs atradās Vitebskā, kur darbojās Sarkanā Krusta likvidācijas komitejā. 1918. gadā mākslinieks sāka strādāt Vitebskas mākslas skolā, kur vada skulptūras darbnīcu. Tajā pašā gadā viņš aktīvi iesaistās Ļeņina monumentālās propagandas plāna realizēšanā

un piedalās izcilā ukraiņu dzejnieka Tarasa Sevčenko piemi- nekļa projekta ~~ceļš~~ konkursā. Tilberga pieminētais pro- jekts iegūst pirmo vietu, un mākslinieka veidotais pieminē- klis 1918.g. 28. novembrī tiek svinīgi atklāts Petrogradā. Pieminēklis gūst laika biedru augstu novērtējumu. Tas ierīn- dojas revolūcijas laikmeta labāko padomju tēlniecības darbu vidū.

1920. gadā, atgriezies Latvijā, J.R.Tilbergs turpināja strādāt dažādās mākslas nozarēs un žanros, īpaši pievērsoties portreta glezniecībai, kur viņa sniegums ir ļoti daudzveidīgs. Paralēli rosīgai jaunrades darbībai viņš nemitīgi nododas audzināšanas darbam. 1921. gadā Tilbergam piešķir profesora gradu un viņu iecel par figurālās meistardarbnīcas vadītāju/ Latvijas mākslas akadēmijā. 1932.g. Tilbergs atstāj darbu Mākslas akadēmijā un atver savu privāto mākslas studiju, kur mācījās tie jaunie mākslinieki, kam bija tuvi meistara centie- ni un mākslas reālistiskā izpratne. 1940. gadā Tilbergs tiek iecelts par Latvijas Valsts universitātes Arhitektūras fakul- tātes tēlotājas mākslas katedras vadītāju. Fašistiskās okupā- cijas laikā J.R. Tilbergu no darba universitātē atbrīvo. To- mēr arī šajos grūtajos kara gados mākslinieka kontakts ar jau- no, topošo mākslinieku paaudzi nepārtrūkst. Ap viņu pulcējas daudz jauno mākslinieku, un Tilbergs kopā ar viņiem strādā sa- vā mākslas studijā. 1947. gadā profesors Tilbergs atgriežas darbā Latvijas mākslas akadēmijā, kur viņš vada portretu darbnīcu līdz 1957. gadam.

Rosīga ir bijusi arī profesora J.Tilberga izstāžu darbība. Ar saviem darbiem viņš piedalījās neskaitāmās tēlotājas māks- las izstādēs gan dzimtenē, gan arī tālu aiz tās robežām, tā- dā veidā popularizējot latviešu mākslu.

1947. gadā J.Tilbergam piešķīra LPSR Nopelniem bagātā māks- las darbinieka un 1955. gadā-LPSR Tautas mākslinieka goda no- saukumus. 1956. gadā mākslinieks apbalvots ar Darba Sarkanā Karoga ordeni.

Profesors Jānis - Roberts Tilbergs miris 1972. gada 7. no- vembrī.

II

Jāņa Roberta Tilberga radošā darba un personīgās izcelsmes dokumentus valsts glabāšanā nodeva dzīves biedre Elizabete Tilberga 1974.gadā. Pēc 1975.g. 27. aug. Latvijas CVOR arhīva EPK sēdes protokola Nr. 12 sapemti 1387 dokumenti. Dokumenti sapemti nesakārtotā veidā. Darbs pie fonda dokumentu kārtošanas sākts 1975. gada jūlijā. Veikta dokumentu vērtības ekspertīze, sistematizācija un tehniskā apstrāde. Izveidotas 53 lietas un sastādīts apraksts par 1889.-1972.g. Aprakstā lietas sistematizētas šādā secībā : radošā darba materiāli, rokraksti, dokumenti par radošo darbību, saraksteņi, biogrāfiskie materiāli, darbam savāktie materiāli, fotogrāfijas, ģimenes līcekļu dokumenti.

J.R. Tilberga fonds ierindojies vērtīgāko CVORA personu fondu sastāvā.

Valsts glabāšanā nodota fonda lielākā, vērtīgākā daļa, kas ietver sevī vērtīgas dokumentu grupas, kā, piem : zīmējumu un ilustrāciju oriģināli, nepublicēta monogrāfija par gleznošanas tehniku (rokraksts), republikas mākslinieku vēstules u.c.

Fonda materiāli ir vērtīgs papildinājums republikas mākslas vēstures pētīšanai.

Neliela daļa dokumentu, kā recenzijas, gleznu fotogrāfijas, katalogi un ielūgumi glabājas LPSR Mākslas Akadēmijas laboratorijā.

Dokumentu aprakstīšanas gaitā veikta arī dokumentu katalogizācija, kā rezultātā sastādītas tēmatiskās un vārdiskās kartītes.

Sastādīja Literatūras
un mākslas nodaļas vadītāja

R. Vitola
R. Vitola

20.08.75

Izmantotās literatūras saraksts.

1. Latvijas PSR Mazā enciklopēdija.
III sējums "Pie - Ž" R.1970
2. Latviešu tēlotāja māksla
R. 1968
3. *Развитие социалистической культуры
в союзных республиках.*
M.1962
4. Padomju Latvijas portretu glezniecība
R.1970
5. A.Lapiņš. Latviešu padomju glezniecība
R.1961
6. S.Cielava. Latviešu glezniecība buržuāziski
demokrātisko revolūciju posmā 1900-1917
R.1974
7. J.Banga. Jānis-Roberts Tilbergs
R.1959
8. V.Lapacinska. Jānis Tilbergs
Ž. "Karogs" 1975.g. Nr. 7

Dokumentu sistematizācijas shēma.

1. Radošā darba materiāli:
 - 1.1. oriģināli (lit. darbu ilustrācijas, portretu skices, uzmetumi),
 - 1.2. reprodukcijas (gleznas, karikatūras, ilustrācijas),
 - 1.3. gleznu, karikatūru, ilustrāciju fotogrāfijas,
 - 1.4. skulptūru fotogrāfijas.
2. Rokraksti:
 - 2.1. monogrāfija "Rokasgrāmata eļļas glezniecībā",
 - 2.2. biogrāfiskas piezīmes,
 - 2.3. atmiņas par J. Raini,
 - 2.4. runas teksts žurnāla "Dadzis" jubilejā,
3. Dokumenti par radošo darbību:
 - 3.1. recenzijas,
 - 3.2. izstāžu katalogi un saraksti,
 - 3.3. radošā darba līgumi,
 - 3.4. meistardarbnīcas absolventu saraksts, skolnieku mākslas darbu fotogrāfijas.
4. Sarakste:
 - 4.1. J. R. Tilberga vēstules vecākiem un mānai,
 - 4.2. Mākslas iestāžu vēstules radošā darba jautājumos,
 - 4.3. sievas, draugu un kolēģu vēstules.
5. Biogrāfiskie materiāli:
 - 5.1. izglītības dokumenti,
 - 5.2. materiāli par darba stāžu,
 - 5.3. laulības, miršanas, dzimšanas apliecības,
 - 5.4. goda raksti,
 - 5.5. apsveikumi, ielūgumi,
 - 5.6. dienesta apliecība.
6. Savāktie materiāli.
7. Fotogrāfijas:
 - 7.1. J. Tilbergs ģimenes, draugu, kolēģu vidū,
 - 7.2. albūms par braucienu uz Lietuvas PSR.
8. Ģimenes locekļu (tēvs, māsa) dokumenti:
 - 8.1. I. Tilbergas (māsas) mantojuma dokumenti,
 - 8.2. I. Tilbergas (māsas) vēstules vecākiem,
 - 8.3. K. Tilberga (tēvs) vēstules I. Tilbergai.

Vārdiskais rādītājs.

	Lietas Nr.
1. G. Eliass	40
2. V. Krūmiņš	33-35
3. B. Motuza	29
4. N. Nikiforovs	29
5. M. Rudzītis	39, 41
6. I. Stradiņa	29, 38
7. J. Sudrabkalns	28 ^a , 40
8. L. Svemps	40
9. T. Zaļkalns	40

Saīsināto vārdu saraksts.

P -	papīrs
graf. zīm. -	grafīta zīmulis
akv. -	akvarelis

Indekss	Nosaukums	Dati	Lapu sk.	Piezīmes
2	3	4	5	6
	<u>1. Radošā darba materiāli</u>			
1.	Zīmējumi. Oriģinālm. P., graf. zīm., guašs, akv.	[1899-1972]	11	
2.	Žurnāla "Draugs" ilustrācijas. Oriģināli. P., tuša, guašs.	[1945-1970]	24	
3.	Portretu uzmetumi. P., graf. zīm.	[1971-1972]	13	
4.	Gleznu reprodukcijas.	1925-1960.g.	28	
5.	Gleznu fotogrāfijas.	1909-1958.g.	89	
6.	Skulptūru fotogrāfijas.	1918-1965	5	
7.	Literāro darbu ilustrāciju fotogrāfijas.	1913-1934	36	
8.	Satīriskā mākslas žurnāla "Svari" ilustrāciju fotogrā- fijas.	1921-1925.g.	36	
9.	Satīriskā mākslas žurnāla "Svari" ilustrācijas (iz- griezumi). I sēj.	1921-1925.g.	36	
10.	Satīriskā mākslas žurnāla "Svari" ilustrācijas (iz- griezumi). II sēj.	1921-1925.g.	12	
11.	Literāro darbu ilustrācijas (izgriezumi).	[1913-1934.g.]	35	

11.a

*F. R. Vilberga glezna "Kameato
moki"
Fruikis, eļļa. 44 x 58*

1970

1 Rāv. līg.
Nr. 87
20.04.1997.

2

3

4

5

6

2. Rokraksti.

12.	J.R. Tilberga monogrāfija "Rokas grāmata eļļas glezniecībā" (rokraksts). Ne-publicēts.	1951-1955.g.	320
13.	J.R. Tilberga monogrāfija "Rokas grāmata eļļas glezniecībā" (mašīnraksts ar autora labojumiem).	1951-1955.g.	160
14.	Biogrāfiskas piezīmes.	[1970.g.]	45
15.	J.R. Tilberga atmiņas par J.Raini (mašīnraksts).	1956.g.	4
16.	J.R. Tilberga runas teksts žurnāla "Dadzis" 5.g. jubilejā (rokraksts).	[1962.]	5

3. Dokumenti par radošo darbību.

17.	Recenzijas par J.R. Tilberga radošo darbību (laikrakstu, žurnālu izgriezumi) I sēj.	1909-1957.g.	21
18.	Recenzijas par J.R. Tilberga radošo darbību (laikrakstu, žurnālu izgriezumi) II sēj.	1957-1968.g.	17
19.	J.R. Tilberga darbu izstāžu katalogi.	1934-1970.g.	60
20.	Saraksts par izstādēm, kurās piedalījies J.R. Tilbergs.	1972.g.	4
21.	Radošā darba līgumi ar ies-tādēm.	1956-1965.g.	12

2	3	4	5	6
22.	J.R.Tilberga meistardarbnīcas absolventu saraksts.	1925-1932.g.		2
23.	J.R. Tilberga skolnieku mākslas darbu fotogrāfijas.	1951-1969.g.		15
<u>4. Sarakste.</u>				
24.	J.R. Tilberga vēstules vecākiem.	1901-1918.g.		42
25.	J. R.Tilberga vēstules I.Tilbergai (māsai) I sēj.	1905-1912.g.		57
26.	J.R. Tilberga vēstules I.Tilbergai (māsai) II sēj.	1913-1944.g.		44
27.	Mākslas iestāžu vēstules radošā darba jautājumos.	1948-1971.g.		8
28.	E.Tilbergas (sievas) vēstules J.R. Tilbergam.	1964-1969.g.		21
28 ^a	Dzeļnieka J.Sudrabkalna vēstules māksliniekam.	1967-1970.g.		7
29.	Draugu un kolēģu vēstules J.R. Tilbergam.	1958-1971.g.		41

5. Biogrāfiskie materiāli.

30.	Dokumenti par izglītību.	1889-1911.g.		8
31.	Darba stāža izziņas un apliecības.	1900-1957.g.		12
32.	Laulības, dzimšanas un miršanas apliecības.	1892-1972.g.		7

1	2	3	4	5	6
33.	Neatkarīgo mākslinieku vienības pateicības raksts par sniegto palīdzību vienības dibināšanā. Grafika V.Krūmiņa zīmējums.		1925.g.		2
34.	Latvijas Mākslas akadēmijas absolventu pateicības raksts. Grafika V.Krūmiņa zīmējums.		1926.g.		2
35.	Mākslinieku grupas atzinības raksts par lieliem sasniegumiem radošajā darbā. Grafika V.Krūmiņa zīmējums.		1934.g.		2
36.	LPSR Augstākās Padomes Prezidija 1947.g. 6.nov. dekrēts par LPSR nopelniem bagātā mākslinieka goda nosaukuma piešķiršanu.		1947.g.		2
37.	LPSR Augstākās Padomes Prezidija 1955.g. 20. jūl. dekrēts par LPSR Tautas mākslinieka goda nosaukuma piešķiršanu.		1955.g.		2
38.	Apsveikumi 75,80 un 85 gadu jubilejās.		1955-1965.g.		17
39.	Rakstnieka M.Rudzīša apsveikumi dzejā mākslinieka 85.g. jubilejā (māšīnraksts ar autogrāfu).		1965.g.		3
40.	Apsveikumi 90.g. jubilejā.		1970.g.		45
41.	Apsveikumi valsts svētkas un jaunajā gadā.		1956-1971.g.		52
42.	Ielūgumi uz izstāžu atklāšanu u.c. sarīkojumiem.		1923-1973.g.		25
43.	Atestāts par profesora nosaukuma piešķiršanu.		1948.g.		2

	2	3	4	5	6
44.	Dienesta apliecības, darba grāmatīņa, Mākslinieku savienības biedra kartes.		1925-1972.g.		30
45.	Biedrības "Neatkarīgo mākslinieku vienība" statūti.(māksl. eksempl.)		[1925]		9
	<u>6. Savāktie materiāli darbam.</u>				
46.	Savāktie materiāli darbam. (rotas lietu fotogr., grāmatzīmes).		b/d		20
	<u>7. Fotogrāfijas.</u>				
47.	J.R.Tilberga fotogrāfijas.		1912-1972.g.		37
48.	J.R. Tilbergs ģimenes, draugu, studentu vidū.		1911-1972.g.		51
49.	Fotogrāfiju albūms par braucieniem pie Lietuvas PSR māksliniekiem.		1958.g.		29
50.	<u>8. Ģimenes locekļu (tēvs, māsa) dokumenti.</u>				
50.	I.Tilbergas (māsa) mantojuma dokumenti.		1921-1961.g.		10
51.	I.Tilbergas (māsa) vēstules vecākiem.		1909-1916.g.		63
52.	K.Tilberga (tēvs) vēstules I.Tilbergam (māsa).		1909-1917.g.		63

Šajā aprakstā ierakstītas 54 (piecdesmit ~~šīs~~) lietas no r. 1-52 tajā skaitā Nr. 28^a, 11a

Aprakstu sastādīja Literatūras un mākslas nodaļas vadītāja

1974. gada 29. augustā

R. Vītola
R. Vītola

Архивное управление
при СМ Латв. ССР
ПРОТОКОЛ ЗАСЕДАНИЯ
ЭПК № 10
от 11.11.1975 г.

Aprakstā 53 (pēc...), C.m.2.

18a glabāšanas vienības

75. 22. 11
CVORA arhivārs

uz dāvinājuma lēmuma Nr. 31. 29.04.1997.
paraksta aprakstā iekļauta 1. gl.v. ar
lēmuma Nr. 11a
rec. eksp. Barrode

Aprakstā 53 (pēc...)
trīs lietas
1997. g. 29. martā
LVA arhivists Barrode

APSTIPINĀTS
15. 11. 2004.
29.

13.

Fonds Nr. 515 Tillbergs Jānis Roberts (1880 - 1972), gleznotājs

PASTĀVĪGI GLABĀJAMO DOKUMENTU APRAKSTS 1 (papildinājums) (1895. – 1957. gadu)

Lietas Nr.	Lietas nosaukums	Lietas datējums	Lapu skaits	Piezīmes
53.	J. R. Tillberga dokumenti: • izziņas par darba stāžu LU Arhitektūras fakultātē un Rīgas pilsētas Mākslas skolā krievu valodā	1951, 1957	2	
54.	J. R. Tillberga tēva Kristapa Tillberga dokumenti: • Rīgas pilsētas teātra izziņa par darba stāžu; • Rīgas pilsētas Būvvaldes apliecība; • Dokumenti par viņa miršanu, kapuzīme, miršanas apliecības noraksts. Latviešu un vācu valodā	1895 - 1925	6	
55.	J. R. Tillberga mātai Idai Šarlotei Tillbergai izsniegtā Rīgas mācību apgabala Aizbildņu kancelejas apliecība par mājskolotājas tiesību piešķiršanu. Krievu valodā	1910	2	

Šajā aprakstā iekļautas 3 (trīs) lietas.

Pastāvīgi glabājamo dokumentu aprakstu sastādīja:

Personu fondu un trimdas dokumentu daļas vadītājs

Māris Brancis

2004. gada 11. novembrī

Pieņemtas valsts glabāšanā 3 (trīs) lietas
 no Nr. 53 līdz Nr. 55, tai skaitā
 literi _____
 izlaisti Nr. _____
 nav pieņemti Nr. _____
 akts Nr. _____
 LVA arhivists M. M. M.
 20 04. g. "26." "11."

Aprakstā 54 (piecpadsmit) lietas
 no Nr. 1 līdz Nr. 55, tai skaitā
 literi 11a; 28a
 izlaisti Nr. _____
 nav pieņemti Nr. _____
 LVA arhivists M. M. M.
 20 04. g. "26." "11."

LIETAS Nr. _____ APLIECINĀJUMA LAPA

ietā iešūtas (ievietotas) 13 (trīspadsmit)
 ar cipariem un vārdiem _____

15 (piecpadsmit) lapas

ti skaitā lapas ar litera Nr. _____;

laisti lapu Nr. _____;

_____ iekšējā apraksta lapas

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja M. M. M. amats M. M. M. paraksts B. Cocene paraksta atšifrējums
M. M. M. paraksts Oskars Brambergs